

Devrimci Troçkist kimliğimiz

Aşağıdaki metin Temmuz 1995'te kaleme alınmıştır ve tarihî bir doküman olması itibariyle de Troçkist sitesi editöryal ekibi tarafından yayımlanması uygun bulunmuştur. Devrimci Troçkist Kimliğimiz metni, 1991'de dünya sol hareketinin yaşadığı sarsıntılara ve savrulmalara karşı temel Marksist-Leninist ilkelerin bir çerçevesini çizmeyi amaçlamıştır. Bu bağlamda metin güncelliğini korumaktadır.

Devrimci Troçkist kimliğimiz

21. yüzyılın devrimci programı olarak Leninist-Troçkist perspektif

1.) Kimliğimizi Tanımlama Zorunluluğu

Stalinizm'in on yıllar süren ağır ve ölümcül krizi ve ardından 1989 Doğu Avrupa seferberlikleriyle birlikte, ülkelerinde kapitalizmi restore etmiş olan piyasacı bürokratik diktatörlüklerin yıkılması, dünya sosyalist hareketinde büyük bir ideolojik ve politik kaosa yol açmıştır. Reformist Stalinist hareketlerin çoğu artık o eski sözde "sosyalist", "Marksist" söylemlerine son vererek açıktan sosyal demokrat partiler, akımlar haline gelmeye başlamışlar, Marksist teoriyi "sorgulamaya" yönelerek emperyalizmin "sosyalizm öldü!" korosuna katılmışlardır. Daha radikal ve/veya popülist Stalinist akımlar ise bir bölümüyle eski sekte, dogmatik ve bürokratik konumlarında direnmeyi ve böylece iyiden iyiye marjinalleşerek erime sürecine girmeyi yeğlerken, bir bölümü de Stalinizm'in kısmi "sorgulanması"na girişmiş, ancak bunu devrimci Marksist ilkeler temeli üzerinden gerçekleştiremediklerinden, geçici merkezci konumlara

ulaşıp bir süre burada salındıktan sonra bu kez reformizme doğru kaymaya başlamışlardır.

Öte yandan bu ideolojik bunalım devrimci Marksist ve Troçkist saflarda da belirli bir etkide bulunmuştur. Kimi sektörlerde, Troçkizm yalnızca Stalinizm'in antitezi olarak kabul edildiğinden, Stalinizm'in çöküşüyle birlikte Troçkizm'in de sonunun geldiğine dair düşünceler gelişmeye başlamış, dağılan eski Stalinist bürokratik partilerin kimi artıklarıyla "birleşik yeni" partiler kurma "stratejisi" egemen olmuştur. Öte yandan devrimci Marksist, Troçkist safların içinden, "çağın değişmiş" olması nedeniyle Marksizm'in "postleninist, posttroçkist" bir yorumuna ihtiyaç bulunduğu yolunda düşünceler geliştiren eğilimler türemiştir. Bunların yanı sıra, Troçkizm'i bir "peygamber hareketi" olarak değerlendiren, dolayısıyla da artık "sorgulanması", "dogmatizminin" aşılması gerektiğini savunanlar ortaya çıkmıştır. Bu "sorgulamaları"na kaçınılmaz olarak Leninizm'i de dahil edecek olan bu kesimlerin temel çağrısı "Marx'a dönelim, ideolojik olarak arınalım ve yenilenelim"dir. Belirtmeye dahi gerek yok ki, bu akımlar Leninist-Troçkist programdan kopmuşlardır.

Her kriz döneminde ortaya çıkabilen bu türden eğilimler için Troçki 1937'de şöyle demiştir:

"Günümüz benzeri gerici dönemler, işçi sınıfını öncüsünden yalıtıp dağıtmakla kalmaz, aynı zamanda politik düşüncüyü çoktandır aşmış olduğu evrelerin gerisine savurarak, hareketin genel ideolojik düzeyinin düşmesine de neden olur. Bu koşullarda öncünün başlıca görevi, bu genel gerileme seline kapılmamaktır. Akıntıya karşı gitmek gerekir. Eğer elverişsiz güçler dengesi daha önce kazanılmış olan politik mevzilerin korunmasına olanak tanımıyorsa, en azından ideolojik mevzilerde direnmek gerekir çünkü geçmişte büyük bedeller karşılığında kazanılan deneyim bu mevzilerde yoğunlaşmıştır. Böyle bir politika budalalara 'sekterlik' gibi görünür. Gerçekte ise bu, gelecek tarihsel yükseliş dalgasıyla birlikte yeni ve devasa bir sıçrayış yapabilmek için önceden hazırlanmaktan başka bir şey değildir.

Büyük politik yenilgiler, kaçınılmaz olarak yerleşik değerlerin genelde iki

doğrultuda yeniden gözden geçirilmesine yol açar. Bir yanda yenilgilerin deneyimiyle zenginleşen gerçek öncü, devrimci düşünceyi dişiyle tırnağıyla savunarak gelecekteki kitle mücadeleleri için yeni kadroları bu deneyimle eğitmeye çalışır. Öte yandan ise, yenilgilerden korkuya kapılan memur kafalılar, merkeziler ve devrim heveslileri devrimci geleneğin otoritesini alaşağı etme ve 'yeni bir gerçek' arama görüntüsü altında, geriye çark etme eğilimindedir...

Marksizm en yüksek ifadesini Bolşevizm'de bulmuştur. Proletaryanın ilk zaferi ve ilk işçi devleti Bolşevizm bayrağı altında gerçekleşmiştir. Artık hiçbir güç bu olayı tarihten silmeyi başaramaz. Ne var ki, Ekim Devrimi'nin bugünkü durumuna düşmesi, baskı, soygun ve tahrifat düzeniyle bürokrasinin diktatörlüğüne, Schlamm'ın doğru olarak adlandırdığı gibi yalan diktatörlüğüne dönüşmesi üzerine, birçok biçimci ve yüzeysel kafa, kestirme biçimde, Bolşevizm'den vazgeçemedikçe Stalinizm'e karşı mücadele etmenin olanaksız olduğu sonucuna varmıştır. Artık bildiğimiz gibi Schlamm daha da ileri gidiyor ve yozlaşarak Stalinizm'e dönüşen Bolşevizm'in bizzat Marksizm'den türediğini söylüyor. Dolayısıyla da, Marksizm'in temellerine dayanarak Stalinizm'e karşı mücadele etmenin olanaksızlığını ileri sürüyor. Daha az tutarlı, ama sayıca daha fazla bir grup insan da bunun tersini savunarak, Bolşevizm'den Marksizm'e dönmek gerektiğini söylüyor. Hangi yoldan ve hangi Marksizm'e dönülecek? Marksizm, Bolşevizm biçimini alarak 'iflas' etmeden önce, sosyal demokrasi biçimi altında çökmüştü. O halde 'Marksizm'e dönüş' parolası II. ve III. Enternasyonal dönemlerinin üzerinden sıçrayarak I. Enternasyonal'e dönmek anlamına gelir. Ama I. Enternasyonal de zamanında yenilgiye uğramıştı. Yani eninde sonunda Marx ve Engels'in toplu yapıtlarına dönmek gerekiyor. Bu sıçrama, çalışma odasından çıkmadan ve hatta terlikleri bile çıkarmadan yapılabilir. Ama o zaman, Bolşevizm'i ve Ekim Devrimi'ni de kapsayan onlarca yıllık teorik ve politik mücadeleyi bir kenara bırakarak, bu klasik yapıtlardan (Marx 1883'te, Engels 1895'te ölmüştür), yeni dönemin görevlerine nasıl geçilebilir? Bolşevizm'in tarihsel bakımdan 'iflas' etmiş bir eğilim olarak yadsınmasını önerenlerden hiçbiri yeni bir yol gösterememiştir. Böylece, herşey Kapital'i incelemek yolunda basit bir öğüde indirgenmektedir." (Lev Troçki, Bolşevizm mi, Stalinizm mi?)

Bizler bugün, ideolojik ve politik krizin kol gezdiği, proletaryanın önderliği

bunalımının doruk noktasına ulaştığı ve emperyalizmin “Yeni Dünya Düzeni” stratejisiyle dünya işçi ve emekçi yığınlarına yoğun bir saldırıya geçtiği bir dönemde, bir avuç devrimci Marksist olarak, tıpkı Troçki’nin söylemiş olduğu gibi, politik mevzilerimizi, en azından geçmişte büyük bedeller ödenerek kazanılmış olan ideolojik mevzileri korumaya çalışıyoruz. Ve diyoruz ki, bu “sekteklik” ya da “dogmatiklik” değildir, gelecek tarihsel yükseliş evresine önceden hazırlanabilmenin ilk ve temel yöntemidir.

O halde, ideolojik mevzi derken neyi anlıyoruz? Grubumuzun, devrimci partiyi inşa görevinde yola çıkarken ayaklarını bastığı tarihsel toprağı: Yani Marksizm’i, Marksizm’in Bolşevizm biçiminde somutlaşmış kavrayışı olan Leninizm’i ve nihayet Bolşevik-Leninist geleneğin taviz vermez sürdürücüsü olan Troçkizm’i. Bizler için ne Marx, ne Lenin, ne de Troçki peygamber değillerdir. Onların adı, emeğin kurtuluşu için dünya devrimini uğruna 150 yıldan beri mücadele verenlerin bayrağına yazılmış tarihsel simgelerdir.

Bugün Troçki’den ve Troçkizm’den bağımsız bir devrimci Marksizm keşfi girişimi, tıpkı dün Troçki’nin eleştirdiği, Bolşevizm’den, Leninizm’den bağımsız bir Marksizm tanımı girişimi gibi, “yeni bir gerçek arama görüntüsü altında, geriye çark etme eğiliminden” başka birşey olamaz. Elbette Troçki bir peygamber değildi, tıpkı Marx ve Lenin gibi, o da çeşitli hatalar yapmıştı. Ama bugüne değin, ne Lenin’in üzerinden atlayıp Marx’a “dönmeye” çalışanlar, ne Troçki’yi silip “yeni bir devrimci Marksizm” keşfine girişenler, proletaryanın önüne tutarlı bir devrimci program sunabilmişlerdir. “Dogmatizm, sekteklik eleştirisi” adına yüzyıllık mücadelenin üzerinden atlamaya çalışanlar, kitaplıkların tozlu rafları arasında unutulup gitmişlerdir. Ama öte yandan, Marx’ın, Lenin’in ve Troçki’nin hatalarını ya da yetersizliklerini aşmanın yolunu gene bu önderlerin adıyla anılan devrimci düşünce ve devrimci mücadele yönteminin içinde arayanlar, bunu başarmışlar ve bugüne değin devrimci Marksizm’in sürekliliğini koruyabilmişlerdir.

İşte bizim metodumuz da budur ve bu nedenle Marksistiz, Leninistiz ve Troçkistiz.

2.) Devrimci Marksizm'in Bileşenleri

Biz, çarpıtılmış sözde "Marksizm"lere karşı, Marksizm'in devrimci özünü vurgularız; Marksizm'in, sadece dünyayı yorumlamaktan ibaret bir işlevi olmadığını, onu değiştirmeyi hedeflediğini, bize bunun silahını sunduğunu söyleriz. Devrimci Marksizm vurgusunun esasını, bu yorumlama ve değiştirme işlevlerinin bütünlüğü oluşturur.

Devrimci Marksizm donuk bir kalıp değildir, bir kurallar silsilesi hiç değildir. Sürekli devinen, gelişen, canlı bir silahtır. Devrimci Marksizm, kendi içinde, değişen dünyayı yeniden ve yeniden yorumlayabilme yöntemine sahiptir. Temel teorik önermeleri, değişen olgulara göre değişir, gelişir. Hiçbir şeyi ve elbette insanlığın yarattığı toplumsal yapıları durağan biçimler altında değerlendirmeyiz; dolayısıyla, teorik önermelerin ucu açıktır, gelişmenin temel dinamiği de burada yatmaktadır.

Bu devinen, gelişen canlı silahın, gelişimine katkıda bulunanlar olması gerekir; vardır da... Örneğin, Leninizm diye bir kavramdan söz ediyoruz; bu kavramı sahipleniyoruz; bunu yaparken, Leninizm kavramının devrimci süreçteki subjektif faktörü, iradeyi ifade ettiğini söylüyoruz; Lenin'in, Marksizm'in devrimci yönteminden hareketle bir devrimi yapma yöntemi geliştirdiğini, bunun temel aracını, Bolşevik Parti'yi yarattığını söylüyoruz. Leninizm bizim temel ayırım noktalarımızdan birini oluşturuyor; bir insanla aynı yolda yürümek için, Leninizm'i kriter olarak ele alıyoruz.

Kısacası, Leninizm, Marksizm'den kopuk olmayan, tam tersine, Marksizm'in yöntemine sarılarak onu değişen dünya koşullarına uyarlayan, onu ilerleten ve geliştiren bir kavrayışın, bir katkının ifadesidir. Bu yüzden, IV. Enternasyonal kurulmadan evvel, Troçki'nin önderliğinde oluşturulan uluslararası akımın, kendini Bolşevik-Leninist olarak tanımlamasının nedeni, her türden sosyal demokrat/reformist ve bürokratik akımla net ayırım çizgisini ortaya koyma kaygısıydı.

Bolşevik-Leninizm, IV. Enternasyonal'i de tanımlayan temellerden birisiydi. Ama, nasıl Marksizm'i içi boş bir kabuk haline getiren II. Enternasyonal'in hain partileri karşısında Leninizm'e vurgu yapmak, onu bir ayırım noktası olarak açıkça ortaya koymak gerekli idiyse, Leninizm'i içi boş bir kabuk haline getiren bürokratların ihanetine karşı da, Troçki'nin ilkeli pozisyonunda direnmek gerekiyordu. Öte yandan, bu Troçkist pozisyon, salt Bolşevik-Leninizm bayrağını yükseltmekten ibaret değildi; Troçkizm, Troçki'nin katkılarını sahiplenmek, burjuvaziye ve onun sosyal demokrat, anarşist ve Stalinist ajanlarına karşı mücadelede bu katkıları bir silah olarak kullanmak anlamına geliyordu. Ve nasıl Leninizm devrimci Marksizm'in bir parçası idiyse, Troçkizm de Marksizm'in yöntemine sıkı sıkıya sarılmanın, onu ilerletmenin ve geliştirmenin bir ifadesiydi. İşte bu nedenle, bizim sahiplendiğimiz uluslararası geleneğin, IV. Enternasyonal geleneğinin temel ayırım noktalarından birisini Leninizm oluşturuyorsa, bir diğerini de Troçkizm oluşturuyor; bir insanla aynı yolda yürümek için, Troçkizm'i kriter olarak ele alıyoruz.

3.) Troçki ve Devrimci Marksist Yöntem

Marx ve Engels, bilindiği üzere, proleter devrimci sürecin ilk kıvılcımını Avrupa'da bekliyorlardı; öngörülerine göre, bu ilk kıvılcım en gelişmiş kapitalist ülke olarak tanımladıkları İngiltere'de değil, kapitalist örgütlenmenin görece daha zayıf olduğu bir ülkede açığa çıkacaktı. Ama en nihayetinde, bu ülke, kapitalist gelişmenin merkezi olan İngiltere kadar gelişmiş bir kapitalist sisteme sahip olmasa da, kapitalizmin gelişmiş olduğu ve belirleyici bir nitelik kazandığı bir ülke olabilirdi; nitekim, Almanya'nın devrimci bir gelişime en müsait yer olduğunu düşünmelerinin nedeni de buydu. Bu Avrupa merkezli tanımlamalara rağmen, özellikle son zamanlarında "devrimin Doğu'ya kaymakta olduğu" yönünde ibarelere rastlıyoruz; ne var ki, bu ibareler, ciddi analizlerle ve netleşmiş bir devrim teorisi ile tamamlanmış değil. Sadece, 1848 Devrimi sırasında Marx, bu burjuva devrimini proleter devrimin bir başlangıcı sayıyordu. Marx bu noktada yanılıyordu, ama bu yanılı Troçki'ye göre "metodolojik" bir yanılı değil, "eylemsel" bir yanılıydı. Tekrar vurgulayalım; Marx "metodolojik" olarak doğru bir duruş noktasına sahipti ve devrimin Doğu'ya kaymakta olduğuna ilişkin ibareler de kullanmıştı; ancak, tüm bunlar, berrak bir devrim teorisi ile bütünleşmiyordu.

Gerçekten de, proleter devrim Doğu'da patlak verdi; proleter devrimler çağını başlatan ve dünyada proletaryanın ilk ve tek devrimci diktatörlüğüne yol açan 1917 Ekim Devrimi, Çarlık Rusyası'nın tüm geriliğine rağmen bir proleter iktidarını getirdi. İşte bu gelişmeyi 11 yıl evvelinde, Ekim Devrimi'nin bir "genel provası" niteliğindeki 1905 Devrimi'nin hemen ertesinde açıkça gören ve Marksizm'in bilimsel yöntemi çerçevesinde yine aynı açıklıkta tarif eden Troçki oldu.

Bu rastlantısal bir olay ya da sıradan bir kehanet değildi. Troçki, Marksizm'in bilimsel yöntemini kullanarak tarihsel gelişmenin ve devrimin dinamiklerini önceden gösterdi; bunları olumlu anlamıyla bir genelleme düzeyinde formüle etti. Sürekli Devrim teorisi, bu genellemenin adıdır; bu, Troçki'nin yaşadığı çağı yorumlamasının, değişimin dinamiklerini ve yolunu görmesinin bir ifadesidir. Yaşam, sürekli devrim teorisinin geçerliliğini kanıtlamıştır; "Sonuçlar ve Olasılıklar" 1917'de harfiyen doğrulanmıştır.

Değişimin dinamiklerini ve yolunu bu denli net bir biçimde kavrayabilmek, ancak Marksist bir analizin sonucu olabilirdi. Troçki, Rus burjuvazisinin Çarlık ve aristokrasi karşısındaki konumu, Rusya'da kapitalist gelişmenin niteliği, emekçi sınıfların konumu gibi bir dizi araştırmadan yola çıkarak, Rusya'yı "eşitsiz ve bileşik gelişim" yasası çerçevesinde değerlendirmek gerektiği sonucuna ulaştı:

"Tarih kurallarının şematik düşünce ile ortak bir yanı yoktur; düz yol izlememek, düz gitmemek, tarih sürecinin bu en genel kuralı, en keskin ve tam olarak, geri kalmış ülkelerin alın yazısında görülür. Dış zorunluluğun vurduğu kamçılarla geri ülke kültürü sıçramalar yapmak zorunda kalır. Böylece evrensel eşitsizlik kuralından başka bir kuralı daha ortaya çıkarır. Daha iyi bir ad bulamadığımız için buna bileşik (combined) gelişim diyebiliriz. Bu terim, yolculuğun çeşitli aşamalarının bir araya getirilmesini, ayrı ayrı adımların birleştirilmesini, eski ve çağdaş biçimlerin karışımını gösterecektir. Bu kural olmadan, elbette ki bütün maddesel muhtevası ile alınmak şartıyla, Rus tarihi ile ikinci, üçüncü ya da onuncu kültür sınıfındaki herhangi bir ülkenin tarihi anlaşılabilir. (...) Bu bileşik gelişim kuralı en açık olarak Rus sanayiinin tarihinde ve karakterinde görülür. Geç ortaya çıkan Rus sanayii ileri ülkelerin

gelişimini tekrarlamadı, kendisini bu gelişimin içine soktu, ileri ülkelerin son yeniliklerini kendi geriliğine uydurdu. Rusya'nın ekonomik gelişimi bütünüyle zanaatkar loncaları ve yapımcı dönemleri atladığı gibi, ayrı ayrı sanayi kolları da Batı'da uzun yıllar isteyen teknik verim aşamasına bir takım sıçramalarla vardılar.” (Troçki, Rus Devrim Tarihi)

Rusya'da kapitalist gelişmenin özgül niteliğinden ve sınıflar arası ilişkilerden yola çıkarak, Troçki, eşitsiz ve bileşik gelişim yasasına ulaşıyor, bu yasanın geri kalmış ülkeleri tanımlayan ortak yasa olduğunu ifade ediyordu. Bu yasa aynı zamanda Rus burjuvazisinin Çarlık'a göbekten bağlı konumunu da açıklığa kavuşturuyordu. O halde, eşitsiz ve aynı zamanda bileşik gelişimin devrimci süreçte yansımaları bulmaması mümkün değildi. Troçki, bu yasadaki yola çıkarak geliştirdiği sürekli devrim teorisi ile “geri kalmış burjuva ulusların demokratik görevlerinin, çağımızda proletarya diktatörlüğüne yol açtığını ve proletarya diktatörlüğünün sosyalist görevleri gündeme getirdiğini” söylüyordu. Bu, Marksizm'e bir katkıydı; Marksizm'in bilimsel yöntemine dayanan ve onu geliştiren bir devrim teorisi idi.

4.) Troçkizm: Bir Devrim Teorisi

Troçkizmin en önemli halkasını oluşturan Sürekli Devrim teorisi, geri burjuva uluslar açısından geçerliliğini 1917 Ekim Devrimi ile tartışmaya yer bırakmayacak biçimde gösterdi.

“Sürekli devrim perspektifi ise şu sözlerle özetlenebilir: Rusya'da demokratik devrimin eksiksiz zaferi, köylülüğe dayanan proletaryanın diktatörlüğü biçimi dışında anlaşılır bir şey değildir. Gündeme kaçınılmaz olarak yalnızca demokratik biçimleri değil, sosyalist görevleri de getirecek olan proletarya diktatörlüğü aynı zamanda uluslararası sosyalist devrime güçlü bir ivme verecektir. Rusya'yı burjuva geri dönüşünden kurtaracak ve ona sosyalist inşanın tamamlanması olanağını verecek olan ancak Batı proletaryasının zaferidir. (...) Politik bir teşhis, astronomik bir teşhisle aynı duyarlılıkta olamaz. Gelişmenin genel çizgisini doğru belirtiyorsa ve içinde temel çizginin kaçınılmaz

olarak sağa ya da sola kaydđı olayların gerçek akışında doğru yönelişi almaya yardım ediyorsa bu teşhis yeterlidir. Bu anlamda, sürekli devrim anlayışının, tarihin denemesinden başarıyla geçmiş olduğunu kabul etmemek olanaksızdır. Sovyet düzeninin ilk yıllarında bunu hiç kimse inkar etmiyordu; tam tersine bu gerçek, bir dizi resm yayında kabul görüyordu. Ama Sovyet toplumunun durgun ve kemikleşmiş doruklarında Ekim'e karşı bürokratik gericilik baş gösterdiğinde, daha baştan yöneldiği şey, tarihte ilk proleter devrimini ötekilerden daha tam olarak yansıtan ve aynı zamanda onun eksik, sınırlı ve kısmi karakterini açıkça ortaya koyan bu teori oldu. Böylece tepki yoluyla, Stalinizm'in temel dogması olan tek ülkede sosyalizm teorisi ortaya ıktı.” (Troçki, Rus Devriminin  Kavranışı)

Evet, Troçkizm'in temellerinden en önemlisi, 1905 Devrimi'nin derslerinden yola çıkarak geliştirmeye başladığı Sürekli Devrim teorisidir. Ama bu, salt geri Ükelere ilişkin bir devrim modeli sunmakla kalmamıştır; Sürekli Devrim teorisi, aynı zamanda, devrimci sürecin tarih içindeki rolünün devrimci kavranışıdır.

“Sürekli Devrim teorisinin ikinci yanı, sosyalist devrimin kendisi ile ilgilidir. Tüm toplumsal ilişkiler çok uzun bir süre ve i mücadeleler içinde, dönüşüm geçirirler. Toplum deri değiştirmeye devam eder. Değişimin her aşaması dolaysız olarak bir öncekinden köklenir. Bu süreç zorunlu olarak politik bir nitelik taşır, yani, değişim halinde olan toplum içindeki çeşitli gurupların çatışmaları ile gelişir. İ ve dış savaşlar yerlerini 'barışçı' reform dönemlerine bırakır. Ekonomi, bilim, aile, ahlak ve günlük hayattaki devrimler, karmaşık karşılıklı etkiler içinde gelişir ve toplumun dengeye ulaşmasına engel olur. Sosyalist devrimin sürekli niteliği burada yatmaktadır.” (Troçki, Sürekli Devrim)

Troçkizm, Marx, Engels, Lenin ve tüm diğer komünistlere hakim olan bu kavrayışı bürokrasinin arpıtmalarına karşı kararlılıkla savunmuştur; sosyalist devrimi salt iktidarın ele geçirilmesine indirgeyen kaba yaklaşımlara karşı, sosyalist devrimin geniş anlamıyla bir tarihsel süreç olduğunu vurgulamıştır. Bu süreç, tek bir ülkede iktidarın işçiler tarafından ele geçirilmesinden sınıfsız, sınırsız ve

sömürsüz bir dünya yaratılana dek sürecek olan devrimin sürecidir. Ne var ki, bürokrasi bu devrimci süreci kesintiye uğratmış, proletaryanın dünyadaki ilk zaferine ihanet etmiştir. Troçkizm, faşizmin yükseldiği, Stalinist bürokrasinin Çin, İspanyol ve Fransız devrimlerini emperyalizmin ajanlarına teslim ettiği dünya koşullarında, bir gerici yükseliş döneminde, işçi sınıfının ideolojik mevzilerinde sonuna kadar direnmiştir.

5.) Troçkizm: Emperyalist Çağın Bolşevik-Leninist Program Anlayışı

Troçki, Sürekli Devrim teorisiyle yalnızca emperyalist çağda burjuva demokratik görevlerin ancak proletarya diktatörlüğüne yerine getirilebileceğini göstermemiş, aynı zamanda bu devrim anlayışına dayalı bir programın ve ona dayalı mücadelenin de yolunu açmıştır. Bu, Geçiş Programı anlayışı ve kitlelerin gündelik bilinç düzeylerinden ve taleplerinden kavranarak sosyalist devrim doğrultusunda seferber edilmesi ilkesidir. Geçiş Programı anlayışı tamamen, Lenin'in önderliğindeki Üçüncü Enternasyonal'in (Komintern) ilk dört kongresinden miras alınmıştır.

Geçiş programı, klasik (19. yüzyıl) Marksizm'inin asgari-azami program ayrılığının aşılması demektir. Emperyalist çağda burjuvazinin tüm devrimci enerjisinin sona ermiş olduğunu gören elbette yalnızca Troçki değildi. Bu noktada Lenin ve Rosa Luxemburg'un eşsiz katkıları unutulamaz, onların yaklaşımlarının üstesinden atlanamaz. Ancak Luxemburg, klasik Marksizm'in geleneksel program anlayışını emperyalist çağa uyarlamaya çalışarak kendi reformizmine gerekçe sağlamaya çalışan Alman sosyal demokrasisine karşı verdiği mücadelede, tutarlı ve kapsayıcı bir devrim teorisi geliştirememiştir. Aynı mücadeleyi Rusya'da Menşeviklere karşı mücadele veren Lenin ise, burjuva devriminde burjuva diktatörlüğünün ötesine geçmekle birlikte, 1917 Nisanı'na kadar proletarya diktatörlüğü fikrine ulaşamayıp "proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü" gibi cebirsel bir ara kavrama takılmış, Nisan'da proletarya diktatörlüğü kavrayışıyla birlikte Sürekli Devrim teorisinin kabulüne yöneldiğinde de, kendisini "Troçkistlik" ile suçlayan Bolşevik kadrolara karşı amansız bir savaş vermek durumunda kalmıştır. Lenin'in bu muazzam savaşı, kendisinin *Uzaktan Mektupları* ile *Nisan Tezleri*'nde

kristalize olmaktadır.

Bu kuramın programatik uygulanışına, yani asgari-azami program ayrılığının pratikte aşılarak iktidarın devrimci proletarya tarafından zaptı mücadelesine de ancak böylece geçilmiştir. Lenin'in Şubat Devrimi arefesinde Bolşevik Parti'ye yolladığı *Uzaktan Mektuplar*'da, bu anlayışın ilk örneklerine rastlanır. Ancak Bolşevik Parti'nin proletaryayı sosyalist devrim doğrultusunda seferber etmesinin programı, Lenin'in demokratik görevlerin çözümünü Sovyet iktidarına bağlayan *Yaklaşan Felaket* adlı broşürüdür. Tarihteki ilk Geçiş Programı olarak kabul edilen bu broşür, Sürekli Devrim yaklaşımının pratiğe uygulanmasının da ilk örneğidir.

Geçiş Programı, Komintern'in 1921'deki üçüncü kongresinde, komünist partilerin temel program anlayışı olarak kabul edilmiştir. Ne var ki, kısa bir süre sonra Stalinist bürokrasinin Rus partisinde ve Enternasyonal'de egemenlik sağlaması ve "tek ülkede sosyalizm" teorisiyle birlikte tekrar aşamalı devrim anlayışına geri dönmesi, komünist partilerin geçiş programını uygulamaktan (ve proleter devriminden) vazgeçmesine ve artık reformizm ifade eden asgari-azami program anlayışına dönmesine yol açmıştır. İşte tam bu noktadan sonra devrim ve program konularında Leninist-Bolşevik geleneğin savunuşunu Troçki ve onun önderliğinden Sol Muhalefet (ardından Uluslararası Sol Muhalefet ve Dördüncü Enternasyonal) üstlenmiştir.

Troçki, yalnızca ham haldeki Geçiş Programı yöntemini savunmakla kalmamış, ulusal ve uluslararası devrim ile günlük mücadelelerin bağlantılı noktalarında da bu program anlayışını geliştirmiş, gündelik bilinç ile iktidarın devrimci zaptı düşüncesi arasındaki ilişkileri, dolayısıyla da Leninist parti anlayışının pratik yansımalarını açığa çıkarmış, geçiş taleplerinin nasıl uygulanması gerektiği konularında teorik ve pratik katkılarda bulunmuştur.

Bu anlayışın zenginleştirilerek sürdürülmesi, Troçki sonrasında Dördüncü Enternasyonal tarafından gerçekleştirilmiştir. Geçiş Programı'nın güncelleştirilmesi ve hayata uygulanması, bir yöntem olarak her somut durumda tekrar tarif edilmesi, bu anlayış çerçevesindeki strateji ve taktik ilişkileri,

kitlelerin devrimci seferberliğinde taleplerin ve sloganların önemi ve ajitasyon-propaganda-örgütlenme diyalektiği, hep Troçkizm'in temel tartışma ve katkı noktalarını oluşturmuştur. Bu bağlamda Nahuel Moreno'nun çabaları, açılımları ve katkıları, Bolşevik-Leninist geleneğin sürdürülmesindeki en önemli dinamiklerden biri olmuştur.

Bu anlamda Troçkizm, emperyalist çağda geçerli olan sürekli devrim teorisinin pratikte uygulanma biçimi olan Geçiş Programı anlayışı ve yöntemiyle ayırt edilir. Troçkist hareketin devrimci Marksizm'e yaptığı bu teorik ve pratik katkıları dikkate alınmadan, değerlendirilmeden, asgari-azami program oportünizminin üstesinden gelmek, demokratik devrim-sosyalist devrim, ulusal devrim-uluslararası devrim diyalektiğini kurabilmek ve bu uğurda mücadele etmek mümkün değildir.

6.) Troçkizm: Proleter Devrimci Diktatörlük ve Proleter Demokrasi Kavrayışı

Lenin ve Troçki, proletaryanın devrimci diktatörlüğü kavrayışına içeriğini ve somutluğunu kazandıran önderler oldular. Bilindiği üzere, Rosa Luxemburg proletarya diktatörlüğü kavrayışına karşı çıkarken, bu kavramı Lenin ve Troçki ile özdeşleştiriyordu. Ne var ki, mücadelesini sonuna kadar sahiplendiğimiz Rosa bu eleştirilerinde haksızdı; proletaryanın örgütlü zoru, Troçki'nin ifadesiyle "insanın insan tarafından sömürülmesinin koşulları ortadan kalkıncaya kadar" sürmek durumundaydı.

IV. Enternasyonal içinde bu kavrayışın reddiyesine karşı uzlaşmaz bir mücadele yürüten Moreno, Leninist-Troçkist devrimci diktatörlük kavrayışının ana hatlarını belirlerken, bunun Marksizm'e bir katkı ve oportünizm ile devrimci Marksizm arasındaki kesin sınır olduğunu da açıkça ifade ediyordu. Burada proletaryanın devrimci diktatörlüğü Leninist-Troçkist kavrayışını kısaca özetleyeceğiz.

Devrimci diktatörlüğün bütünleyeni proleter demokrasidir. Ve, devrimci parti

tarafından yönetilen proletarya diktatörlüğünün temel görevi, emperyalist karşıdevrime karşı dünya devrimini yükseltme çabasıdır. Bu görev, proleter kurumların inşası, üretim ve tüketimin bu kurumlar tarafından planlanması ve emperyalizme ve onun etkilerine karşı sürekli bir kitle seferberliği görevleri ile birlikte gerçekleştirilebilir. Proletarya diktatörlüğünün yönetim organları, parlamenter ve/veya yerel yönetimler olamaz; üretim alanlarında, özellikle de sanayi proletaryasının yoğun olarak bulunduğu fabrikalarda şekillenerek merkezîleşir. Diktatörlük tüm işçilerin ya da tüm çalışan kitlelerin değil, devrim ve devrimci Sovyetler için seferber olan işçilerin (ki bunlar proletaryanın çoğunluğu anlamına gelir) diktatörlüğüdür. Proleter iktidarının kararları, bir sınıf disiplini dahilinde uygulanır; bu kararlara karşı çıkanlar işçi dahi olsalar yaptırıma maruz kalırlar. Diktatörlük, dünya devrimi hedefini bir an olsun elden bırakmayan, enternasyonalist, Marksist, devrimci bir parti tarafından yürütülür. En geniş demokrasi, yalnızca iktidardaki işçi sınıfının kararlarını yaşama geçirmek için mücadele veren sanayi proletaryası ve devrimci işçiler için vardır. Organlarda ya da toplantılarda herhangi bir politik kararı eleştirme hakkı sadece bu sektörler için mevcuttur. Devrimci işçilerin bireysel hakları tam ve mutlaktır. Çok partili bir Sovyet sistemine ve hangi partilerin tanınacağına, işçi diktatörlüğünün içinde bulunduğu koşulları göz önünde bulunduran devrimci Sovyetlerin çoğunluğu karar verebilir. Toplumun geri kalan sektörlerine basın, toplantı, propaganda, vb. özgürlükleri, dünya emperyalist egemenliğine karşı yürütülen mücadelenin durumuna ve gerekliliklerine bağlı olarak tanınır. Proletaryanın devrimci diktatörlüğünün hedefi, insanın insan tarafından sömürülmesinin koşullarını ortadan kaldıracak olan dünya sosyalist devrimini ilerletmek, bunun için kitlelerin devrimci seferberliğini yükseltmek ve adım adım, kendi kendisini sönmümlendirerek, tam ve mutlak özgürlüklerin tüm bireyler için varolduğu sınıfsız ve sınırsız bir dünya yaratmaktır.

Leninist-Troçkist proletarya diktatörlüğü tanımı, bürokrasinin iktidarı ele geçirmesinden sonra farklı yönleriyle de tartışılmıştır; proletaryanın devrimci diktatörlüğü kavrayışına, burjuva demokratik normlara yaslanarak karşı çıkılmış, devrimci Marksist saflarda bile, bu kavrayışın tasfiyesi hedeflenmiştir. Troçkizm, bu burjuva demokratik önyargılara boyun eğmeden, uzlaşmaz bir biçimde sahip çıktığı bu devrimci diktatörlük kavrayışını içselleştirmiş ve geliştirmiştir. Emperyalist çağda ve bürokratik işçi devletleri olgusu karşısında, proleter iktidarına ilişkin tek devrimci Marksist tutum Troçkizm'in tutumu olmuştur ve

proletaryanın devrimci diktatörlüğüne ilişkin Leninist-Troçkist katkı bugün de geçerliliğini korumaktadır.

7.) Troçkizm: Bürokrasiye Karşı İşçi Sınıfının İdeolojik Mevzisi

Troçkizm salt bir devrim ve proleter iktidarı teorisinden ibaret değildir. Troçki, bizim diğer büyük ustalarımızın hiçbir zaman tanık olmadıkları yeni olgularla karşılaşmış ve bunlara ilişkin ilkeli devrimci Marksist pozisyonlar geliştirmiştir. Rusya'daki devrimin bürokratik olarak yozlaşması, sadece Troçki tarafından doğru bir biçimde kavranabilmiştir; bürokratların yarattığı ucube doktrinlerin karşısında, Troçki, bürokratik yozlaşmanın tek doğru Marksist analizini yapmıştır.

Bugün Troçkizm'i tanımlayan en önemli öğelerden biri, işçi sınıfının iktidara geldiği bir ülkede ortaya çıkabilecek bürokratik yozlaşmanın toplumsal ve politik dinamiklerini açıkça ortaya koyabilmesi ve proletarya diktatörlüğü kavramından asla taviz vermeden, Leninist-Bolşevik ilkelere dayalı olarak bu yozlaşmaya karşı ulusal ve uluslararası bir mücadele hattını çizebilmesidir. Ekim Devrimi'nden sonra ve 1920'lerin başlarından itibaren Sovyet devletinde ve Bolşevik Parti'de gelişen bürokratikleşmeyi ilk önce Lenin ve Troçki fark etmişler ve Lenin'in önerisi üzerine bu gelişmeye karşı bir mücadele başlatmaya karar vermişlerdi. Ne var ki Lenin'in ölümü üzerine Troçki bu mücadelede yalnız kalmış, dolayısıyla da bürokratikleşmenin salt parti ve devlet içi bazı uygulamalara ilişkin tanımını genişleterek, bu eğilimin ekonomik, toplumsal ve sınıfsal nedenlerini açığa çıkarma görevini tek başına üstlenmiştir.

Bugün pek çok merkezci Troçki'nin esas olarak kendi görüş ve önerilerin bürokrasi tarafından reddedilmesi ve tartışılmasının yasaklanması üzerine işçi demokrasisini savunma noktasına geldiği iddiasını yaymaya çalışmaktadır. Oysa bu, Bolşevik-Leninist kavrayıştan uzak bir algılayışın kaba bir iftirasından başka bir şey değildir. Troçki, proletarya diktatörlüğünün devrimci karakterinden ve bu diktatörlük içinde devrimci partinin öncü rolünden hiçbir zaman taviz vermemiştir. Öte yandan işçi demokrasisini basitçe sınıf kökeninden kopuk bir söz

özgürlüğüne ya da burjuva demokratik bir çoğulculuk anlayışına indirgememiştir. O, bir yandan başka partilerin ve parti içi hiziplerin yasaklanmasını iç savaşın dayattığı bir geçici önlem olarak tarif ederken, bir yandan da ve esas olarak işçi demokrasisini proletaryanın sosyalist inşa sürecindeki seferberliğine dayamıştır. Ve bürokrasinin gelişme koşulunu da, kitlelerin bu seferberliğinin eritilmesinde ve işçi ve emekçi yığınların ekonomik ve toplumsal hayat üzerindeki denetim ve yönetim mekanizmalarından uzaklaştırılmasında yattığını ortaya koymuştur. Ekonomik açıdan geri bir ülkede bu bürokratikleşmenin daha etkili olacağını tespit eden Troçki, bu eğilime karşı mücadelede kitle seferberliğine dayalı bir işçi demokrasisinin zorunluluğunu tarif ederken, bir yandan da geriliğin aşılmasında sanayi ile tarımın bir ekonomik plan çerçevesinde koordine edilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Ayrıca bürokratikleşmeye karşı ülke içi tedbirlerle yetinmeyip, işçi devletinin ayakta kalabilmesini devrimin uluslararası plandaki sürekliliğine bağlamıştır.

Bu Bolşevik-Leninist ilkelerin savunusunu üstlenen ve bu ilkeleri değişen koşullara bağlı olarak geliştiren Troçki ve onun etrafında kümelenen Sol Muhalefet (ardından Uluslararası Sol Muhalefet ve Dördüncü Enternasyonal), giderek Bonapartist bir karakter kazanan bürokrasiye karşı uzlaşmaz bir mücadele vermiş ve onun perçinlenen iktidarını bir politik karşıdevrim olarak algılayarak, dünya proletaryasının önüne tarihteki ilk işçi devletinin deneyimlerinden kaynaklanan bir “Geçiş Rejimi” anlayışı ve bürokrasiye karşı politik mücadele programı sunmuştur. Onların bu mücadelesi, Marksist-Leninist geleneğin sürekliliğini ve bu geleneğe yapılan ideolojik, politik ve pratik katkıları temsil etmektedir. Bugün Troçkizm’in bu mücadelesini dikkate alınmadan ve onun bu mücadelede uyguladığı Bolşevik-Leninist yönteme dayanmadan, sosyalist devrimi, işçi demokrasisini ve bu tip bir demokrasiye dayalı sosyalist inşayı savunmak mümkün değildir.

Troçkizm, anı zamanda bürokrasiye karşı bir ideolojik mevzidir çünkü tarihte ilk kez Stalinist bürokrasinin ileri sürdüğü “tek ülkede sosyalizm” teorisine karşı mücadelenin bayrağı Troçki ve onun önderliğindeki Sol Muhalefet ve Dördüncü Enternasyonal’in ellerinde yükselmiştir. Elbette ki sınıfsız, sömürsüz bir toplum biçimi olarak sosyalizmin ancak dünya ölçeğinde kurulabileceğini daha başından Marx ve Engels ortaya koymuş ve onu izleyen tüm Marksist önderler (Lenin dahil)

bu kavrayış çerçevesinde mücadele etmişlerdir. Ancak Stalinist “tek ülkede sosyalizm” anlayışı, bu geleneksel Marksist kavrayıştan basit bir kopuşun ötesinde bir ideolojik konumlanıştır ve hayata geçiriliş biçimiyle devrimci Marksistlerin önüne yepyeni sorunlar koymuştur. Örneğin bürokrasinin Rusya’da izlediği kalkınma politikaları, zengin köylüye dayanma girişimleri, ardından uyguladığı zorunlu kolektivizasyon; uluslararası plandaki politikaları çerçevesinde 1926 İngiliz genel grevi ve Çin devrimi sırasında uyguladığı ihanetçi politikalar, ardından Almanya’da sosyal demokrasiyi ve faşizmi değerlendirilme biçimleri, Fransa ve İspanya’daki Halk Cepheci politikaları; öte yandan III. Enternasyonal’i emperyalizmle bir uzlaşma kurumu haline indirgemesi ve ardından feshetmesi, öbür ülkelerdeki komünist partileri “anayurdun savunulmasına” yönelik elçilikler durumuna getirmesi; bütün bunlar hep “tek ülkede sosyalizm” teorisinin ürünleri olmuştur. Bu bakımdan Troçki ve Troçkistler, tek ülkede sosyalizm kavrayışına karşı yalnızca geleneksel Marksist pozisyonların savunusuyla yetinmemişler, bu anlayışın uygulamadaki yansımalarına karşı da politik olarak mücadele etmişler ve bu mücadeleleri sırasında Bolşevik-Leninist geleneği güçlendirmişler, strateji ve taktik konularında, dünya devriminin dinamikleri ve devrim kuramı bağlamlarında ve Leninist partinin görev işlevleri üzerinde bu geleneğe katkılarda bulunmuşlardır. Troçkizm’in bu altmış yıllık mücadelesi yok farz edilemez ve bu mücadelenin ilkeleri ve yöntemi dikkate alınmadan, değerlendirilmeden ulusal ve uluslararası devrim için mücadele edilemez.

Kısacası, Troçkizm, bürokrasiye, bürokrasinin yarattığı doktrinlere ve bürokrasinin yükselişiyle birlikte yılgınlığa kapılarak sınıf mücadelesinin mevzilerini terk edenlere karşı, işçi sınıfının ideolojik mevzilerinde direnişin, Marksizm açısından yeni olan bu olgulara ilişkin tek sağlıklı teorik/politik kavrayışın adıdır.

8.) Troçkizm: Faşizme Karşı Mücadele

Marksizm’in o güne dek yabancı olduğu bir diğer olgu olan faşizme ilişkin olarak da tek sağlıklı teorik açıklamayı ve politik önermeleri geliştiren Troçki olmuştur. Faşizmin yükselişinden evvel, faşizm henüz bir tehdit olarak görülmezken, Troçki bu yeni fenomeni kavramaya yönelik çalışmalara girişmiş, faşizmi ve faşizme karşı

mücadelenin gereklerini ayrıntılarıyla açıklamaya başlamıştır. Bürokratik aparat, faşizmin ortaya çıkışına özel bir önem atfetmemiş, hatta faşizme karşı işçilerin en geniş cephesini kurma ihtiyacı baş gösterdiğinde, sosyal demokrasiyi sosyal faşist olarak ilan etmiş ve Almanya'daki sosyal demokrat partinin destekçisi olan işçilerle Komünist Parti'yi destekleyen işçiler arasında derin bir uçurumun açılmasına neden olmuştur. Oysa Troçki bu süreçte işçilerin en geniş birliğini sağlamaya birleşik bir işçi cephesi yaratmaya ihtiyaç olduğunu ısrarla vurgulamıştır.

Daha sonra, bürokrasinin yozlaştırdığı III. Enternasyonal durumun ciddiyetinin farkına vardığında, bir uçtan diğer bir uca, burjuvaziyle ortak bir cephe kurma politikalarına sivrulmuştur. Faşizmin teorik "açıklaması" noktasında durum daha da vahimdir; Stalinci Enternasyonal'e göre faşizm, burjuvazinin "en gerici", "en kanlı" ve yine başına "en" getirilen benzer sıfatların rejimi ilan edilmiştir. Oysa Troçki, faşizmin burjuva devletlerinin emperyalist çağdaki son derece özel bir biçimi olduğunu; burjuvazinin iktidarı faşizme teslim etmesinin de istisnai koşulları, derin bir ekonomik ve siyasi bunalımı gerektirdiğini; faşizmin bir devlet mekanizması olmanın ötesinde, bir kitle hareketi olarak yükseldiğini; işçi sınıfının tüm mevzilerini parçalamayı ve sınıfı atomize etmeyi hedeflediğini; bu anlamda askerî biçimler, müfrezeler halinde örgütlendiğini; sokak sokak, fabrika fabrika, toplumun tüm hücrelerine nüfuz ederek, tüm muhalefet odaklarını parçaladığını; ve bu faşist kitle hareketine karşı işçi sınıfının birleşik bir işçi cephesinde örgütlenmesi ve uluslararası sınıf dayanışmasının yükseltilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Troçkizm, faşizmle uzlaşmanın mümkün olmadığını, faşizme karşı mücadelenin ölümüne bir savaşı gerektirdiğini ısrarla vurgularken, Stalinist bürokrasi Hitler ile saldırmazlık anlaşması imzalama peşinde koşmuş; salt bununla da kalmayarak, bu uğurda İspanyol Devrimi'ni arkadan bıçaklamıştır. Daha sonra Hitler "anlaşmayı" bozduğunda, Stalinist bürokrasi emperyalist müttefiklerine sarılmış, onlara güven vermek uğruna, zaten yozlaştırmış olduğu Enternasyonal'i bile tasfiye ederek, ihanetlerine bir yenisini eklemiştir. Sosyal demokrasi ise, tüm bu süreçlerde her zamanki hain rolünü oynamayı sürdürmüştür.

Özetle, dünya proletaryasının faşizme karşı tek ideolojik silahı, faşizmi Marksizm'in bilimsel yöntemi ile değerlendiren Troçkist kavrayış olmuştur; işte bu nedenle, Troçkizm'i Troçkizm yapan en önemli bileşenlerden biri faşizm teorisi ve faşizme karşı mücadele perspektifidir. Faşizm teorisinin güncelliğini tartışmak bile yersiz; tüm dünyada faşizm yeniden gündeme geliyor ve salt faşizme karşı mücadele anlamında bile Troçkizm'e sıkı sıkıya sarılma gereği kendisini dayatıyor.

9.) Troçkizm: Enternasyonalizmin İdeolojik ve Örgütsel İfadesi

Troçkizm, aynı zamanda, bürokratik deformasyona karşı enternasyonalist kavrayışın vücut bulduğu temel mevzidir. Ve bu enternasyonalist kavrayış, vurgusunu, emperyalist çağda devrimci partinin uluslararası niteliği üzerinde yoğunlaştırmış, ulusal-uluslararası diyalektiğini, en açık ifadeleriyle formüle etmiştir; ve bununla da kalmayarak, dünya partisini fiiliyatta yaratmıştır.

Sınıf mücadelesinin uluslararası karakteri, Troçkizm'in temellerinden bir diğeri olmuştur; bu anlamda, Troçkizm'in birinci katkısı, bürokrasinin teoride yarattığı deformasyona karşı, işçi devletleri ile uluslararası sınıf mücadelesi arasındaki ilişkiyi devrimci Marksist perspektife egemen kılmasıdır. Deutscher bunu şöyle tanımlıyor:

“Devrimci enternasyonalizm klasik Marksizm'in bir mimarisiydi; III. Enternasyonal bir zamanlar bu mirası II. Enternasyonal'in güçsüz ellerinden kurtarmıştı, ve şimdi de Troçki bu mirası hem ikinci hem de (artık iyice Stalin egemenliğindeki) Üçüncü Enternasyonal'e karşı savunuyordu. Bu ilke Troçki için soyut bir ilke değildi: Düşüncelerine ve politik içgüdülerine işlemişti. Hiçbir politika soruna enternasyonal açıdan başka bir açıdan bakmıyordu: Komünizmin milliyetçiliği aşan çıkarları onun için en büyük ölçüydü. Bu bakımdan 'tek ülkede sosyalizm' doktrini ona göre Marksizm'in 'milliyetçi bir sapması' ve Sovyet bürokrasisindeki milli kendine-yeterlik ve saldırcılığın ta kendisiydi. Bu doktrin şimdi Rusya'da hakimdi ama orada hiç olmazsa psikolojik bir ihtiyacı karşılıyordu. Ama aynı doktrin hiç de böyle bir şeye ihtiyacı bulunmayan

uluslararası komünizmin de bir ilkesi olmuştur. Komintern, varlık nedenini sarsmış oluyordu. Tek ülkede sosyalizme bağlanan bir Enternasyonal kendisiyle çelişme halindeydi.

Troçki, dünyadan kopuk, kendi kendine yeter sosyalist bir devlet fikrinin, kuramsal olarak, sosyalist düşünceye aykırı bulunduğunu (bu fikir 19. yüzyıl Alman revizyonistlerinin milliyetçi-reformist kuramından çıkmıştı) ve pratik olarak da, uluslararası devrimden vazgeçilmesi ve Komintern politikasının Stalinci çıkarlara feda edilmesi demek olduğunu söylemişti. Ama Troçki, uluslararası çıkarların milli çıkarlar karşısındaki önceliğini tanımakla birlikte, Sovyetler Birliği'nin milli ihtiyaçlarını büsbütün inkar etmek niyetinde değildi; ya da Sovyetlerin somut ya da askeri çıkarlarını göz önünden uzak tutmuyordu ve aynı zamanda, ilk işçi devletini savunmaya çalışmanın her komünistin görevi olduğu üzerinde direniyordu. Ama Stalinci kendine-yeterlik politikasının, Sovyetler Birliği'ni güçsüz düşürdüğü, çünkü Sovyetler Birliği'nin tek başına kalmaktan kurtulmasının ve devrimi yaymanın, nihai çıkarlarına uygun olduğu kanısındaydı. Bu bakımdan, ona göre, işçi devleti, uluslararası sınıf mücadelesinin kritik aşamalarında, uzun vadeli amacını düşünerek, mücadeleyi, Stalin ve Buharin'in 1925-27'de Çin Devrimi'nde yaptıkları gibi önleyeceği yerde, yakın çıkarlarına feda etmeye hazır olmalıydı." (Deutscher, Troçki, Cilt III)

Evet; Troçkist enternasyonalizm kavrayışı, Marksizm'in bilimsel yönteminden ve en temel enternasyonalist yaklaşımlarından kaynaklanıyor ve onu daha da ileriye taşıyarak, enternasyonalizmi işçi devletleri ve emperyalist dünya egemenliği olgularıyla birlikte ele alıyor ve bu kavrayış sürekli devrim teorisine nüfuz ediyor.

"Sürekli devrim teorisinin üçüncü yanını oluşturan, sosyalist devrimin uluslararası niteliği, insanlığın bugünkü iktisadi durumundan ve toplumsal yapısından kaynaklanmaktadır. Enternasyonalizm soyut bir ilke değil, fakat dünya ekonomisinin karakterinin, dünya üretici güçlerinin gelişiminin ve sınıf mücadelesinin dünya ölçüsünde yaygınlaşmasının teorik ve politik yansımasıdır. Sosyalist devrim ulusal sınırlar içinde başlar, fakat bu sınırlar içinde tamamlanmaz. Proleter devriminin Sovyetler Birliği deneyiminin de gösterdiği

gibi uzun bir süre için dahi olsa, ulusal sınırlar içinde kalması ancak geçici bir durum olabilir. Tecrit edilmiş bir proletarya diktatörlüğünde ulaşılan başarıların yanı sıra kaçınılmaz olarak iç ve dış çelişkiler de gelişir. Tecrit edilmişlik durumunun devam etmesi halinde proleter devleti en sonunda bu çelişkilerin kurbanı olur. Buradan tek kurtuluş yolu, gelişmiş ülkelerin proletaryalarının iktidarı ele geçirmesidir. Bu açıdan bakıldığında ulusal devrim kendi kendine yeterli bir bütün değildir; o, uluslararası zincirin yalnızca bir halkasıdır. Geçici alçalış ve yükselişlerine rağmen uluslararası devrim sürekli bir süreç oluşturur.” (Troçki, Sürekli Devrim)

Troçkizm'in ikinci katkısı, enternasyonalist kavrayışın örgütsel ifadesini yaratmasıdır. Stalinist bürokrasi, işçi sınıfının bütün kazanımlarını ve örgütsel mevzilerini, son olarak da işçi devletlerini emperyalizme adım adım peşkeş çekmiştir; Lenin ve Troçki'nin önderliğinde kurulan ve Bolşevik tarzda, devrimci süreçteki subjektif faktörü dünya ölçeğinde yaratmaya yönelik olarak örgütlenen III. Enternasyonal, bizzat Stalin tarafından tasfiye edilmiştir. Dünya sosyalist devriminin gerekleri yerine, bürokrasinin ayrıcalıklarının geliştirilmesi ve pekiştirilmesi çabası geçirilmiştir. Bunları önceden gören ve yaşamını bir uluslararası önderlik yaratma çabasına adayan Troçki, I. Emperyalist Savaş'ta sosyal şovenizme karşı ve ardından Zimmervald sürecinden başlayarak, III. Enternasyonal ile devam eden öncü rolünü ve deneyimlerini Dördüncü Enternasyonal'in inşasında yoğunlaştırmış, devrimci Marksist enternasyonalizm kavrayışını ilerletmiş ve geliştirmiştir. İşte tam da bu nedenle, Stalinizm'in ihanetleri karşısında herkes savrulmalara maruz kalırken, yeni bir Enternasyonal çabasına girişen tek merkez, uluslararası Troçkist hareket olmuştur.

Günümüzde Dördüncü Enternasyonal hala henüz çok zayıf ve parçalanmış olmakla birlikte, devrimci Marksist geleneğin sürekliliğini sağlamış olan ve dünya proletaryasına Bolşevik-Leninist önderliği sunabilme kapasitesine ve potansiyeline sahip olan yegane uluslararası akımdır. Tüm devrimci Marksistlerin görevi, bu devasa Troçkist geleneğe sahip çıkmak ve onu, emperyalizmin barbarlığına karşı uluslararası sosyalist devrimin dünya partisi halinde inşa etmektir.

10.) Troçkizm: Doğu Bloğu'ndaki Gelişmeleri Yorumlamada ve Değiştirmede Tek Dayanak Noktası

Son süreçte dünyada olup bitenler, bürokrasinin şu ya da bu kesiminin teori niyetine ürettiği demagojilerden beslenen tüm akımlarda bir şaşkınlık ve çöküntü yaratmıştır; dünyayı mevcut dogmalarıyla açıklamaları artık mümkün değildir. Reformist ya da radikal ve/veya popülist bütün Stalinist akımlar aynı sonla karşı karşıyadırlar; bugün el ele verip KGB artıklarının darbe girişimlerini alkışlamaktadırlar. Bürokrasinin son kaleleri onları mıknatıs gibi çekiyor; eski Moskovacılar Çin'deki Tienanmen Katliamı'nı alkışlarken, eski anti-Moskovacılar eskiden "Rus uşağı" dedikleri Castro'ya methiyeler düzüyorlar. Taşlaşmışlardır; bilinç düzeyinde ise darmadağınık durumdadırlar; içine sürüklendikleri kaos onları eritmektedir.

Hiç şüphesiz, sosyal mülkiyet ilişkilerini değiştirmeksizin siyasal üstyapıdaki rejimi değiştiren bir devrim türü olarak Troçki'nin SSCB'de örgütlenmesi gerektiğini söylediği politik devrim, bu biçimiyle SSCB'de ve Doğu Bloku'nda yaşanmadı. Troçkizm, Ekim Devrimi'nin yarattığı mülkiyet tipinin ve işçi devletinin korunarak, onun tepesine bir tümör misali yapışmış olan kapitalist restorasyoncu bürokrasinin bir devrimle alaşağı edilmesini savundu. Ancak emperyalist metropollerdeki sermayedarlarla kârlı iş ortaklıklarına uzun yıllardır girişmiş bulunan Stalinist bürokrasi, politik devrimle alaşağı edilmeksizin, iktidarda olduğu bütün ülkelerde ulusal kapitalist ilişkileri restore etti ve yeni kurulan kapitalist ülkelerin yeni kapitalistler sınıfına mide bulandıran bir gururla dahil oldu. Bütün bu ülkelerde 1970'li ve 1980'li yıllar boyunca Stalinizm veya onun çeşitli siyasal varyantları, parti kongrelerinde ekonominin merkezî planlamasından vazgeçti, dış ticaretteki devlet tekeline kaldırdı ve üretim araçlarının özel mülkiyetine yeşil ışık yaktı. Uluslararası Troçkist hareket, karşısında sık sık iftiraları ve sık sık düşmanın silahlarını bulmuş olsa da, Stalinizm altında Leninist işçi devletinin kapitalist bir restorasyona uğrayacağını on senelerdir, inatla ve tekrar tekrar dile getirmişti. Bürokratikleşmiş işçi devletlerinin çöküşünün şartlarının emperyalizm ve Stalinizm ortaklığında hazırlandığına dair dünya işçi sınıfı yalnızca bir akım uyardı: Ortodoks Troçkizm.

Troçkizm bu gelişmeleri önceden görebilme ve mücadele perspektiflerini önceden belirleyebilme üstünlüğüne sahipti; bunun en belirgin örneğini Moreno'da bulmak mümkün:

“Politik devrim, genel anlamda demokrasinin kazanılması için toplumun bütün hoşnutsuz sektörlerini birleştiren bir işçi sınıfı ve halk hareketi olarak başlar. Bu, demokrasi için bir işçi ve halk hareketidir: Herkes, bürokrasinin totaliter ve Bonapartist hükümetine karşı birleşecektir. Bundan dolayı, bürokrasinin totaliter rejimini ortadan kaldırma hedefine ulaşmak için, emperyalizmle uzlaşmaya gitmenin doğru olup olmadığı noktasında bulanık fikirlere sahip küçük burjuva eğilimler gelişecektir. ‘Şubat’ demokratik devriminin ilk aşamasının bir niteliği, başında bir Troçkist partinin bulunmaması olacaktır çünkü o esnada böylesi bir parti henüz doğmamış olacak ya da çok güçsüz bir durumda bulunacaktır.

Bu nedenle pratikte, politik devrimin tek bir devrim olarak gelişmesi imkansızdır. Biz, bu aynı ‘Şubat’ devrimi ile, genel anlamda demokrasinin önünü açacak ve bu süreç boyunca muhtemelen Sovyetler ya da işyeri komiteleri biçimlerindeki işçi iktidarı organlarının doğmaya başlayacağı bir devrimi kastediyoruz. Aynı zamanda, ‘Ekim’ politik devrimini tam anlamıyla gerçekleştirebilecek ve proletarya diktatörlüğünü tam anlamıyla uygulayabilecek tek güç olan Troçkist parti güçlenecektir. Bu Troçkist parti, muhtemelen serbest piyasa ihtiyacı ve bizi kapitalizme geri döndürmek isteyen burjuvazinin hizmetindeki diğer sloganlardan oluşan argümanları öne süren, kriz içindeki bürokrasinin çoğu sektörünü ve emperyalizmi bir cephede birleştiren ve emperyalizm ile güçlü ekonomik kanallar yaratmayı hedefleyen tüm küçük burjuva ve restorasyoncu eğilimlere karşı mücadele yürütecektir. (...) Muhtemel Troçkist ‘Ekim’ devrimi bu restorasyoncu cepheye karşı gerçekleşecektir.” (Nahuel Moreno, Correo Internacional.)

Evet! Troçkizm'in Doğu'daki gelişmelere ilişkin kavrayışı ve mücadele perspektifi bu denli nettir. Restorasyoncu karşıdevrime karşı, Troçkist “Ekim” devrimi.

* * *

Geleneğimiz, Dördüncü Enternasyonal'in devrimci geleneğidir. Marx, Engels, Lenin, Troçki ve Moreno tarafından geliştirilen ve insanlığın kurtuluşu için tek seçenek olan devrimci Marksist gelenektir. Bu gelenek, ideolojik ve örgütsel süreklilik içinde ve başta Troçki olmak üzere Dördüncü Enternasyonal'in verdiği on binlerce şehidin omuzlarında yükselerek bugüne kadar ulaşmıştır. Troçkizm ve Dördüncü Enternasyonal geleneği reddedilerek hiçbir devrimci parti inşası yürütülemez çünkü Troçkizm, dünya sosyalist devriminin temel kavrayışıdır; çünkü Troçkist parti, "Ekim" devrimlerini gerçekleştirebilecek tek partidir. İşte bu yüzden, Marksist-Leninist düşünce ve eylemin sürekliliğini temsil eden Troçkizm'i ve Dördüncü Enternasyonal geleneğini biz de omuzlarımızda yükselteceğiz!